

КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК СТРАТЕГІЯ ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКОМУ АГРЕСОРУ: РОЛЬ ЮНЕСКО

Рахно Олена Вікторівна,

*студентка 3 курсу спеціальності «Готельно-ресторанна справа»,
Фаховий коледж ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»,*

м. Київ, Україна

e-mail: RakhnoOV@krok.edu.ua

Рибак Ірина Вікторівна,

*к.політ.н., заступник директора з наукової та методичної роботи,
Фаховий коледж ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»,*

м. Київ, Україна

e-mail: rybakIV@krok.edu.ua

Культурна дипломатія – це різновид публічної дипломатії, який передбачає «обмін ідеями, інформацією, творами мистецтва та іншими аспектами культури між державами й народами з метою зміцнення взаєморозуміння» [1]. Попри те, що культурній дипломатії часто не надається належного значення, вона відіграє важливу роль у досягненні цілей зовнішньої політики держави. Це особливо актуально для України, яка має стратегічно протистояти російському нарративу та перемагати його, адже головною ціллю агресора все ж є українська ідентичність.

Вагому й потужну роль у промоції української культури й створенні належних протидій на міжнародному культурному фронті відіграє ЮНЕСКО. Після вторгнення агресора на територію України, 3 березня 2022 р., ЮНЕСКО опублікувала офіційну заяву. Так, генеральна директорка ЮНЕСКО пані Одрі Азуле закликала «охороняти українську культурну спадщину, яка свідчить про багату історію країни та включає: сім її об'єктів, які розташовані, зокрема, у Львові, Києві, Одесі і Харкові – членах Мережі творчих міст ЮНЕСКО до Всесвітньої спадщини; національні архіви, деякі з них внесені до Реєстру ЮНЕСКО «Пам'ять світу»; місця вшанування трагедії Голокосту» [2]. ЮНЕСКО вимагає негайного припинення нападів на цивільні об'єкти – школи, університети, меморіальні місця, культурні і комунікаційні інфраструктури, а також висловлює жаль стосовно жертв серед цивільного населення, зокрема студентів, викладачів, художників, науковців і журналістів. До них належать також жінки і діти, особливо дівчата, які постраждали від конфлікту та переміщення [2].

18 березня 2022 р. Комітет з охорони культурної спадщини ЮНЕСКО ухвалив декларацію щодо війни в Україні. Згідно із текстом документу, Росія повинна припинити будь-які форми пограбування, незаконного привласнення та вандалізму, спрямовані проти культурних цінностей. ЮНЕСКО також закликає РФ дотримуватися зобов'язань відповідно до Гаазької конвенції

1954 р. та ратифікувати Другий протокол до неї. Декларація пропонує Україні у тісній координації з ЮНЕСКО якнайшвидше позначити ключові об'єкти культурної спадщини захисною емблемою Гаазької конвенції 1954 р. (із зображенням Блакитного щита) [3].

Зараз риторика ЮНЕСКО набуває все більшої синхронізації з прагненнями українців. Адже під час Всесвітньої конференції ЮНЕСКО з культурної політики та сталого розвитку «MONDIACULT 2022» в Мексичі 48 країн підтримали Україну і закликали Росію негайно припинити збройну агресію. «Росія продовжує порушувати зобов'язання, взяті нею в ЮНЕСКО, зокрема за конвенціями 1954, 1970 і 1972 рр. Ми не можемо спостерігати, як одна країна намагається видалити ідентичність та культуру іншої країни. Ми не можемо погодитися на подальші дії, що суперечать Статуту ЮНЕСКО і нашим спільним конвенціям. Ми закликаємо Росію негайно вийти за межі міжнародно визнаних кордонів України і вимагаємо негайного припинення агресії проти України, щоб гарантувати захист від подальшої шкоди і шкоди українській культурній спадщині у всіх її формах» [4].

На сьогодні на порядку денному української культурної дипломатії стоїть питання досягнення повної ізоляції Росії, у тому числі її виключення з ЮНЕСКО [5, 6, 7]. Перша заступниця Міністра закордонних справ України пані Еміне Джапарова зауважила, що «порушено питання щодо повного припинення міжнародними інституціями співпраці з музеями Російської Федерації, адже держава-агресор втратила усі підстави бути членом ЮНЕСКО та її органів [8].

Водночас важливими є конкретні кроки ЮНЕСКО з фінансування культурних потреб України [9]; з розширення можливостей для реєстрації об'єктів культурної спадщини країни в переліку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО [10]; долучення українців до подій, що просуватимуть українську ідентичність й гуртуватимуть світ навколо питання захисту України від російського агресора та його застосування повного спектру відповідальності за вчинені злочини проти України [11, 12].

Список використаних джерел:

1. Клименко В. Культурна дипломатія: елегантний тандем мистецтва і політики. URL: <https://www.culturepartnership.eu/ua/article/cultural-diplomacy>
2. ЮНЕСКО закликає Росію негайно припинити війну з Україною задля збереження культурної спадщини. URL: <https://www.nrada.gov.ua/yunesko-zaklykaye-rosiyu-negajno-pryruynyty-vijnu-z-ukrayinoyu-zadlya-zberezhennya-kulturnoyi-spadshhynu/>
3. ЮНЕСКО закликає росіян припинити руйнування культурних цінностей в Україні. URL: <https://detector.media/infospace/article/197667/2022-03-19-yunesko-zaklykaie-rosiyan-pryruynyty-ruynuvannya-kulturnykh-tsinnostey-v-ukraini/>
4. На Всесвітній конференції ЮНЕСКО 48 країн закликали Росію негайно припинити збройну агресію проти України / Мінкультури. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/862608.html>
5. Остапа С. Комітет гуманітарної та інформполітики підтримав звернення парламенту до ООН щодо позбавлення РФ статусу держави-члена ЮНЕСКО. URL: <https://detector.media/infospace/article/199661/2022-05-30-komitet-gumanitarnoi-ta-informpolityky-pidtrymav-zvernennya->

parlamentu-do-oon-shchodo-pozbavlennya-rf-statusu-derzhavy-chlena-yunesko/

6. Понад 200 об'єктів культури знищено в Україні під час повномасштабної війни / ЮНЕСКО. URL: <https://espreso.tv/pomad-200-obektiv-kulturi-znishcheno-v-ukraini-pid-chas-povnomasshtabnoi-viyni-yunesko>

7. Чернецька С. Президент України закликав ЮНЕСКО виключити росію зі свого складу: наскільки це реально. URL: <https://podrobnosti.ua/2459126-prezident-ukrani-zaklikav-junesko-vikljuchiti-rosju-z-svogo-skladu-nasklki-tse-realno.html>

8. Україна заклікала ЮНЕСКО припинити співпрацю з російськими музеями. URL: <https://espreso.tv/ukraina-zaklikala-yunesko-priviniti-svivpratsyu-z-rosiyskimi-muzejami>

9. ЮНЕСКО фінансуватиме конкретні потреби культурної сфери України вже цього року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/yunesko-finansuvatyme-konkretni-potreby-kulturnoi-sfery-ukrainy-vzhe-tsoho-roku>

10. В ЮНЕСКО надіслали номінаційне дос'є на Одесу. URL: <https://www.istpravda.com.ua/short/2022/10/5/161877/>

11. ЮНЕСКО створює базу культурної спадщини в Україні, зруйнованої під час повномасштабної війни з Росією. URL: <https://detector.media/infospace/article/204226/2022-10-27-yunesko-stvoryuie-bazu-kulturnoi-spadshchynu-v-ukraini-zruynovanoi-pid-chas-povnomasshtabnoi-viyny-z-rosiiyu/>

12. Україна стала членом комітету ЮНЕСКО із захисту культурної спадщини під час війни. URL: <https://uatv.ua/uk/ukrayina-stala-chlenom-komitetu-yunesko-iz-zahystu-kulturnoi-spadshhynypid-chas-viyny/>